

Редактори: Десислава Минчева, Румена Калчева
Оформление: Филип Попов Дизайн
Коректура: Мариела Янакиева
Снимки: Дени Кръстев, архив автори
За контакти и реклама:
тел. 02/948 37, вѣтр. 14; 02/943 44 21
факс: 02/946 02 12
press@sbhart.com; press.sbhart@gmail.com
www.sbhart.com
Инфо СБХ - ISSN 1313-9622
СБХ, 1504 София, ул. Шипка 6

СБХ бюлетин | брой
8-9/2011

съдържание

съобщения 2

конкурси 7

изкуство, думи 10

хроника 25

Слава Денева - Портрет в червено (детайл)

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Изминаха шест месеца от избора на ново ръководство на Съюза на българските художници. В качеството си на председател си позволявам да направя това изявление, още повече че то е свързано с информация от съдбовен характер за съществуването ни като творческа общност. В бюлетина се публикуват сведения за някои от по-важните решения на Управителния съвет и Изпълнителното бюро, като своеобразен опит от наша страна да даваме периодичен отчет за част от онова, което се случва в организацията ни, така да се каже – зад кулисите. Важни неща, които за разлика от изложбената дейност, най-често остават невидими, въпреки тежестта на последствията, които носят.

В програмата за дейността на СБХ при всички ръководства през последното десетилетие една от основните теми неизменно беше свързана с проблемите ни около собствеността върху сградата на „Шипка“ 6 и делата, водени от Софийския университет срещу нас. Настоящото ръководство на Съюза също обедини своите усилия в приоритета за отстояване с всички възможни средства правото ни на собственост, водене на преговори за споразумение със СУ „Св. Климент Охридски“, постигане на единна позиция и общо обръщение към държавната власт за разрешаване на проблема в полза и на двете институции. За всички нас е ясно, че съдбата на СБХ в голяма степен зависи от качествено ниво на основната ни дейност – изложбената, а нейната значимост изцяло е свързана с функционирането на изложбения комплекс. Сигурно няма човек в България, който да не идентифицира лицето на Съюза на художниците с галерията на „Шипка“ 6.

По различни стечения на обстоятелствата последните четири месеца се оказаха особено динамични и важни по отношение на този казус, неразрешим от десетилетия. Редица съображения ни принуждаваха да пестим текущата информация около развитието на нещата, преди да сме категорично сигурни във финалното им разрешаване. Ето в резюме какво всъщност се случи.

На 01.06.2011 година, само месец след началото на мандата ни като ново ръководство, получихме тежък удар с излязлото решение на Върховния касационен съд. То дойде в резултат на допуснатото касационно обжалване от страна на СУ на решение № 227 от 03.02.2009 година по гр.д. №199/2005 година на Софийски апелативен съд (решенията на две съдебни инстанции бяха в полза на СБХ) и в общи линии гласи: ВКС...реши: ...Осъжда СБХ... да заплати на СУ „Св. Климент Охридски“ сумата от 650 235 лева..., съставляващи обезщетение в размер на приходи от наеми за периода от 28.03.2000 г. до 07.03.2003 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 07.03.2003 г. до окончателното ѝ изплащане, както и сумата 28 016 лева... съдебни разности...

Като реакция от наша страна бе изготвено обръщение към медиите с позицията на СБХ.

Незабавно бе инициирана среща на председателя на СБХ с ректора на СУ.

Бяха изпратени писма от СБХ до министър-председателя, министъра на културата, министъра на регионалното развитие, министъра на образованието, областния управител, кмета на София.

Проведе се среща на председателя с президента Георги Първанов.

Осъществиха се поредица от срещи с министъра на културата Вежди Рашидов, а благодарение на неговата инициатива и с министър-председателя Бойко Борисов, министъра на образованието, министъра на регионалното развитие, областния управител.

На 29.06.2011 по предложение на ректора проф. Илчев, Академичният съвет на СУ взе решение, с което официално даде съгласие да бъдат преустановени претенциите на универ-

ситета към сградата на „Шипка“ 6, но само след безвъзмездно предоставяне от страна на държавата на друга сграда за управление на университета.

Ръководството на Съюза на българските художници на 15.07.2011 г. депозира свое официално искане до областния управител на София за инициране на процедура за безвъзмездно прехвърляне на имота на „Шипка“ 6 в собственост на СБХ. На заседание на УС на СБХ бе взето и решение за отказ от заведения срещу държавата установителен иск за право на собственост върху въпросния имот.

На 09.08.2011 г. областният управител на област София Данаил Кирилов внесе до министъра на регионалното развитие подробен доклад и официално предложение за предоставяне безвъзмездно за управление на СУ „Св. Климент Охридски“ на недвижим имот - публична държавна собственост, находящ се в район „Възраждане“, бул. „Ал. Стамболийски“ 82; обявяване на недвижим имот – публична държавна собственост, намиращ се в район „Средец“, ул. „Шипка“ 6 за имот – частна държавна собственост и безвъзмездно прехвърляне на правото на собственост върху него на сдружение „Съюз на българските художници“ по реда на чл.54 от ЗДС.

На 29.08.2011 г. министърът на регионалното развитие и благоустройството Росен Плевнелиев внесе в Министерски съвет доклад и проект на Решение на Министерски съвет за безвъзмездно предоставяне за управление на имот - публична държавна собственост на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, и за обявяването на недвижим имот – публична държавна собственост, за имот – частна държавна собственост и безвъзмездното му прехвърляне в собственост на сдружение „Съюз на българските художници“.

В резултат на всички тези събития на 14.09.2011 г. на свое заседание Министерски съвет взе историческото решение, с което най-после се слага край на четиридесетгодишните спорове между СУ „Св. Климент Охридски“ и Съюза на българските художници. Правителството прехвърли безвъзмездно правото на собственост върху галерията на „Шипка“ 6 на СБХ и компенсира Софийския университет, предоставяйки му сградата на бившия механотехникум на бул. „Стамболийски“.

Това означава, че Съюзът на българските художници, най-старата професионална творческа организация, която се издържа изцяло от собствени приходи, ще продължи свободно да изпълнява национално-отговорната си политика в областта на изобразителните изкуства без притеснения относно собствеността върху изложбения комплекс на „Шипка“ 6.

Като председател на СБХ ми се иска заедно с цялото ръководство и от името на всички членове на Съюза да изкажем благодарност към българското правителство, лично към министър-председателя Бойко Борисов, към министъра на културата Вевжди Рашидов, към министъра на регионалното развитие Росен Плевнелиев, към министъра на образованието, младежта и науката Сергей Игнатов и към областния управител на област София Данаил Кирилов за безрезервната им подкрепа към изобразителното изкуство. Това решение на Министерския съвет доказва волята и желанието на настоящото правителство да вземе решения, които най-сетне да прекратят дългогодишния спор и да удовлетворят двете институции.

СБХ дължи признателност и към своите предишни ръководства, защото този успех идва и като резултат от всички усилия, положени в името на тази кауза в мандатите на бившите председатели Христо Харалампиев и Ивайло Мирчев. Дълга е предисторията и неизброими са подробностите около развитието на проблема през годините, водените дела срещу нас, стратегията и поредицата от важни стъпки, предприемани от бившите ръководства. Тук е мястото да спомена за особено важната роля на адвокат Янита Тончева, адвокат Даниела Миклева, адвокат Христо Студенчев и правна кантора „МОДУС КОНСУЛТ“, които умело ни преведоха през този юридически лабиринт.

Специална благодарност заслужава и ректорът на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ проф. Иван Илчев за добронамереността и активната позиция при решаването на спора.

съобщения

Лично искам да благодаря на целия Управителен съвет и на всички останали колеги, които бяха загрижени и съпричастни, и спомогнаха за постигането на благоприятното за СБХ развитие в сагата „Шипка“ 6.

Уважаеми колеги, трябва да ви уверя, че оттук нататък на ръководството на Съюза на българските художници му предстои да положи още много усилия за осигуряването на инвестиции за реновиране на изложбения комплекс, успоредно с разрешаването на проблемите около другите наши имоти и трудните решения относно бъдещето на предприятията, в които СБХ е съдружник. Пожелайте ни успех!

На всички колеги - вдъхновение!

С уважение:

Любен Генов – председател на СБХ

РЕШЕНИЯ И ВЪПРОСИ, ОБСЪЖДАНИ ОТ ИБ И УС НА СБХ ОТ 4.07.2011 ДО 24.07.2011

1. Решение за участие на СБХ като съорганизатор в международния фестивал на анимационното кино във Варна, като ще връчи награда на стойност 1000 лв. от фонда „Съвременен българско изкуство“.

2. Обсъждане на въпроси, свързани с подпомагане на членове на СБХ.

3. Обсъждане на възможностите за икономия на ел. енергия в залите на ул. „Шипка“ 6.

4. Приключи разчистването на долния етаж на графичната база на бул. „Самоков“. Комисия от СБХ прегледа намерените там графични творби.

5. Беше изготвен нов графичен стандарт на СБХ чрез фирмата „Филип Попов Дизайн“.

6. Продължават срещите и разговорите с представители на властта относно придобиването на собственост върху сградата на ул. „Шипка“ 6.

7. Беше проведен вътрешен конкурс и беше избрана офертата на Румен Дочев да изработи на надписи над входа на галерия „Райко Алексиев“.

8. Беше оказано съдействие на министъра на културата Вежди Рашидов за подбор на произведения от базата на СБХ в кв. „Илиенци“ за Музея на социалистическото изкуство.

9. СБХ предлага Георги Пенчев за наградата на град Сливен за литература и изкуство на името на Добри Чинтулов.

10. Обсъжда се евентуална пререгистрация на СБХ в обществена полза, като дебатите са в начален етап. Разгледани са три юридически становища по въпроса.

11. Приет е правилник за дейността на ИБ.

12. Разисква се програмата за дейността на СБХ.

13. Назначено е жури за конкурса „Сите де-з-Ар“ Париж, Швандорф и Мюнхен.

14. Прието е решение за ремонт на къщата на СБХ в Долна баня.

15. УС отвори получените две оферти за наемане на част от апаратамента на ул. „Шипка“ 6, като конкурсът удължава срока си.

16. Избор на председател на Експертния съвет на СБХ. След тайно гласуване УС избра Весела Христова-Радоева.

17. Отчет на ИБ и на Съвета по стопанска дейност за изминалия период.

18. Създаване на комисия по изготвяне на концепция за нов сайт на СБХ в състав: Десислава Минчева – председател, членове: Александър Радославов, Димитър Грозданов, Любен Генов, Стефан Божков и Цветко Остоич.

19. Избор на работна група по изготвяне на статут за приемане на нови членове на СБХ – сесия 2012 в състав: Димитър Грозданов, Десислава Минчева и секретарите на всички секции.

20. Определяне на делегати за общо събрание на агенция София Прес: Цветко Остоич, Димитър Грозданов, Велислав Миневков.

21. Избор на комисия по социалната дейност в състав: Ивайло Джневев – председател и членове: Богомил Живнов, Димитър Грозданов, Станислав Памукчиев и постоянен представител на КК на СБХ Елена Панайотова.

РЕШЕНИЯ И ВЪПРОСИ, ОБСЪЖДАНИ ОТ ИБ И УС НА СБХ ОТ 26.07.2011 ДО 20.09.2011

1. Обсъждане на състоянието и бъдещи мерки относно имотите в Ихтиман, кв. Орландовци (София), Долна Баня, ул. „Митрополит Панарет“, базата във Велико Търново.

2. Даден е мандат на ИБ на СБХ да разгледа всички възможни варианти за отдаване под наем на апартамента на СБХ на ул. „Шипка“ 18 до окончателното решение на УС за бъдещия музей на Славка и Борис Деневи.

3. Във връзка с подаден сигнал за кражба на отделни елементи от конструкцията на неизползваеми бараки на СБХ в гр. Ихтиман, проникване с взлом и други щети ИБ взе решение да се пристъпи към разрушаване на останките от сградния фонд и да се продаде металът в тях за скрап.

4. Обсъждане на отношенията ни с наши наематели.

5. Нает е за определен срок адвокат Андрей Дамянов, който да извърши всички необходими юридически действия по „СБХ Кариера АД“.

6. Беше връчена награда на СБХ на Любомир Каралеев на I биенале на рисунката в Търново.

7. Взето е решение за разчистване на апартамент на издателство „Български художник“ в Зона Б5 и начините за съхраняване на книжния фонд.

СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ ИЗЛОЖБЕН ПЛАН

месец октомври 2011 година

ГАЛЕРИЯ НА СБХ, УЛ. „ШИПКА“ 6

II Биенале на българския дизайн 2011 – ет. 1, 2, 3; 7 – 30 октомври

откриване – 7 октомври, 18 часа

Изложба – живопис на Стойко Даскалов – ет. 4; 14 – 30 октомври

откриване – 14 октомври, 18 часа

ИЗЛОЖБЕНА ЗАЛА „РАЙКО АЛЕКСИЕВ“, УЛ. „РАКОВСКИ“ 125

SHORTLIST 2011 – Награди Гауденц Б. Руф за ново българско изкуство

3 – 22 октомври, откриване – 3 октомври, 18 часа

Изложба – Икко Танака, Казумаса Нагай, Шикео Фукуда –

„Велики майстори на плаката от Япония“ – 26 октомври – 6 ноември

откриване – 26 октомври, 18 часа

ГАЛЕРИЯ – КНИЖАРНИЦА СОФИЯ ПРЕС, УЛ. „СЛАВЯНСКА“ 29

„Планина“ – изложба на Петя Денева (живопис), 19 септември – 7 октомври

откриване – 19 септември, 18 часа

Изложба – живопис на Нина Русева, 12 – 28 октомври

откриване – 28 октомври, 18 часа

съобщения

САЛОН 2011

Ръководството на СБХ обявява обща художествена изложба „Салон 2011“, която ще се състои от 22 декември 2011 г. на три етажа в галерията на ул. „Шипка“ 6. Изложбата се иницира от секционните ръководства на СБХ. Ще бъдат представени всички изкуства.

Регламентът за отделните видове е:

живопис – до 3 творби или 5 линейни метра;
графика – до 5 творби или 5 линейни метра;
скулптура / дървопластика – до 3 творби или 9 кв. м.;
инсталация – до 9 кв. м. или по договаряне;
видео – 1 екран или монитор;
текстил – до 6 линейни метра;

За останалите секции ангажиментът за пространството е на ръководството им.

Изложбата си поставя за цел да покаже всички процеси и мотивациите им, както и жизнеността на тенденциите в съвременния художествен контекст. Тя е за всички художници, членове и нечленове на СБХ.

Селекцията ще бъде осъществена от жури, определено от УС на СБХ.

Творбите се събират на 15 декември 2011 г. на 1, 2 и 3 етаж на „Шипка“ 6, от 10 до 17 ч. Допълнителна информация ще бъде отпечатана в следващия брой на бюлетина.

До края на месец октомври продължава приемът на молби и материали за самостоятелни, колективни, ретроспективни и концептуални изложби в изложбените зали на СБХ през 2012 г. Материалите се предават при Марта Игнатова. За информация – тел. 02/ 846 71 13.

Срокът за заявка на карти с 10 % намаление в кафене „Модера“ се удължава до края на октомври.

Дава се под наем ателие 60 кв. м., с три помещения, баня и тоалетна, подходящо за керамика и скулптура.

За контакти: 0878 270 560 – Роза Василева

През месец март 2011 г. Методи Пешунов дари на Окръжен младежки дом, град Пазарджик, стенописната композиция „Младост“.

Над 70 албума, посветени на различни художници, бяха дарени на библиотеката на СБХ от Петър Янков.

Съюзът на българските художници и фондацията „Поддържане на изкуството в България“ са неприятно изненадани от пълното пренебрегване на техните предложения относно наградата на София за изобразително изкуство. Нито една от номинациите ни не бе уважена.

ОТКРИТ КОНКУРС ЗА ТУРИСТИЧЕСКО ЛОГО НА СОФИЯ

Популяризирането и утвърждаването на София като столица и многообразна туристическа дестинация налага необходимостта от изработване на отличителен и характерен графичен знак /лого/.

Избраният графичен знак ще бъде неразделна част от печатни рекламни материали, информационни и промоционални носители, сувенири и албуми, уеб сайт, електронна реклама и всички възможни медии с цел визуално комуникиране и налагане на туристическия етикет (лейбъл) на град София в дългосрочен план.

За избор на проект за запазен графичен знак ОП Туристическо обслужване обявява открит конкурс за избор на проект, представящ София като столица и туристическа дестинация със следните дадености:

Град на кръстопът с богато културно-историческо наследство

Град за просвета, духовност и толерантност

Град за делови срещи, забавления и емоции

Град за спорт в четири сезона

Град за кулинарни пътешествия

Обект на конкурса е град София - столица и туристическа дестинация, със своето местоположение, природа и културно-историческо наследство.

Предмет на конкурса е създаването на лого (запазен графичен знак) на София, презентиращо я като столица и уникален туристически център.

ВСЯКО ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА ТРЯБВА ДА СЪДЪРЖА:

1. Заявление за участие в конкурса, попълнено по образец, лично или от упълномощен от участника представител.

2. Проект/и на лого за туристическа дестинация София, включващи както следва:

• Лого, цветен вариант, при който дългата страна трябва да бъде 16 см.

• Лого, черно-бял вариант, при който дългата страна трябва да бъде 2 см.

• Комбинация на логото със запазен шрифт в два варианта – български език и английски език
Всеки проект, включващ гореизброените варианти, се представя разпечатан на един картон във формат А3 и на CD, записан в pdf файл. Конкурсът е явен, името, телефонът и адресът за кореспонденция на всеки участник трябва да бъдат поставени на гърба на всяка разпечатка.

3. Други изисквания:

• Проектите да бъдат придружени от обяснителен текст за идеята и концепцията на логото до 1 (една) страница, формат А4.

• Проектите трябва да бъдат направени специално за конкурса и да не са участвали досега в други конкурси.

• Проектите за лого не трябва да са придобили публичност в общественото пространство и разпознаваемост във връзка с друг продукт, услуга, дестинация, лице и др. и/или да са регистрирани като марка или друг обект на интелектуална собственост.

4. Декларация/и, попълнени по образец, за предоставяне авторските права на Възложителя при спечелване на първа награда в конкурса, която се попълва лично от участника и се поставя в плика заедно с представените авторски проекти.

конкурси

ВАЖНО: Предложенията за участие в конкурса, които не отговарят на горепосочените изисквания, се отстраняват от участие в конкурса и не се разглеждат от Конкурсната комисия. В случай че вече са оценени, се дисквалифицират.

В КОНКУРСА могат да участват самостоятелно или в екип художници, рекламни и дизайнерски агенции, студенти, архитекти, както и неспециалисти в графичния дизайн. Всеки участник има право да представи не повече от два проекта.

ОЧАКВАНИЯТ РЕЗУЛТАТ е да се избере уникален графичен знак /лого/ с високи графични и идейни качества. Логото следва да е оригинално и запомнящо се и бързо и лесно да комуникира София като столица и атрактивна туристическа дестинация.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА:

- Характерно символно значение за София
- Лаконичност и яснота на графичния образ
- Възможност за разработване на логото в цялостна система за визуална идентичност.

НАГРАДНИЯТ ФОНД ще бъде разпределен между първите пет селектирани участници, както следва:

- Четири поощрения по 1 000 лв.
- Една първа награда от 3 000 лв., която се заплаща като възнаграждение по Договор за поръчка за изработване на лого.

На победителя в конкурса ще бъде предложено проектирането на цялата визуална идентичност (brand book) на туристическото лого на София по цени, предложени от възложителя и съгласувани със Съюза на българските художници – секция „Графичен дизайн“.

Наградените и селектираните проекти ще бъдат представени на сайта info-sofia.bg и в Културно-информационния център на Столична община, който се намира в подлеза на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Резултатите от конкурса ще бъдат официално оповестени на 31 октомври 2011 г., понеделник, в 17.00 ч., в Културно-информационния център на Столична община.

КОНКУРСНАТА ДОКУМЕНТАЦИЯ може да бъде получена до 30 септември 2011 г. от деловодството на ОП Туристическо обслужване, София, ул. „Оборище“ № 44, ет. 3.; тел. за връзка 02 943 47 28.

КРАЙНИЯТ СРОК ЗА ПРЕДАВАНЕ на проектите е 20 октомври 2011 г., четвъртък, до 17.00 часа, на адрес – София, ул. „Оборище“ 44, ОП „Туристическо обслужване“. Проектите се предават в запечатан плик с надпис „Конкурс за туристическо лого на София“ и име на участника.

КОНКУРСНА КОМИСИЯ:

Председател:

Вилиам Китанов - СБХ секция „Графичен дизайн“

Членове:

1. Проф. д-р Свилен Стефанов - Национална Художествена Академия, катедра „Изкуствознание“, куратор

2. Райна Дудункова - графичен дизайнер, арт директор на РА „РИМИ“

3. Ненко Атанасов - СБХ, криейтив директор на рекламна агенция „Постер хаус“

4. Паулиана Новакова - БНР, Директор на дирекция „Интернет и цифрови програми“

5. Юрий Дачев - БНТ, автор на предаването „Рецепта за култура“

6. Витан Иванов - председател на Съвет по туризъм – София

Резервни членове:

1. Георги Павлов - СБХ, секция „Графичен дизайн“

2. Димитър Стоянович - журналист, гл. сценарист „Господари на ефира“

Заседанията на Комисията се провеждат в зала на Столична община.

Предстои обявяване на конкурс за малка обществена поръчка относно избор на изпълнител за изработка на „Туристически интернет сайт на София“, предоставящ актуална информация за жителите и гостите на града, информация за културно-историческите забележителности на столицата и туристическите обекти на територията на Столична община.

За повече информация следете сайта на ОП Туристическо обслужване (www.info-sofia.bg) в рубриката „Конкурси“.

НАЦИОНАЛНАТА ИЗЛОЖБА „ГРАФИКА – МАЛЪК ФОРМАТ“ 2011

СБХ – СЕКЦИЯ „ГРАФИКА И ИЛЮСТРАЦИЯ“

ГАЛЕРИЯ „СЕЗОНИ“

Условия за участие:

Всеки автор може да представи до 4 произведения, изпълнени в графична техника и създадени през последната година.

Задължително е графиките да са рамкирани и да са в добър експозиционен и търговски вид.

Размерът на готовите рамки не бива да надвишава 35 см на страна, а този на изображението: 20 см на страна.

За нуждите на рекламата и популяризирането на събитието е препоръчително всеки автор да представи диск, съдържащ дигиталните изображения на представените графики, или те да бъдат изпратени на

e-mail: albenasa@abv.bg

Във връзка с разходи по организирането на изложбата е желателно всеки участник да предостави по **5 лв.** при предаването на работите.

Награди:

- Награда за цялостно представяне – плакет на името на Стефан Марков
- Награда за млад автор - плакет на името на Стефан Марков
- Награда за журналист с принос при популяризирането на съвременното българско графично изкуство

Срокове:

• Представяне на работите:

25 ноември (петък) 2011 г. от 10.00 до 16.00 часа

в секция „Графика“ – СБХ, ул. „Шипка“ 6, IV етаж;

• Откриване на изложбата:

1 декември (четвъртък) 2011 г., 18.00 часа;

Галерия „СЕЗОНИ“

СИТЕ ДЕ-З-АР, ПАРИЖ, КЮНСТЛЕРХАУЗ – ШВАНДОРФ И ГЕДОК МЮНХЕН

На 14 септември се проведе ежегодният конкурс за специализация в ателиетата на Сите де-з-ар, Париж, Кюнстлерхауз – Швандорф и ГЕДОК Мюнхен. Изложбата, съпътстваща конкурса, можеше да бъде видяна от 14 до 28 септември. За Сите де-з-ар – Париж номинирани са Зара Буюклийска, Огнян Петков, Деян Янев, Тодор Овчаров, Георги Любомиров Георгиев, Елена Яневска, Снежана Стоянова, Лаура Димитрова, Мария Попова, Петер Цанев, Калоян Илиев – Кокимото, Светлана Куюмджиева и резерви - Стоил Мирчев и Росен Рашев – Рошпана; за Швандорф - Ива Владимирова и Светослав Недев с резерва - Светозар Захариев. В Мюнхен ще бъдат изпратени документите на Ангелина Павлова, Златка Андреева и Бисера Вълева.

ПО РИСУНКАТА ЩЕ ГИ ПОЗНАЕТЕ

Румен Скорчев дойде в българското изкуство със своя цялостна вселена – обемна като сюжетни и смислови измерения и извисена като духовен живот. Внесе свои принципи в строежа на композицията, на структурата на рисунката, духовно пространство със сложни измерения във времето и емоционалния живот на хората и природата, наситено с носталгия към чистия свят на детето, към непознатото и неизвестното на човешкия дух. Изкуство на сложни и дълбоки внушения, на изтънчена поетика и изящна пластичност – духовна територия – самотен порив, приел живота на рисунката като път към светлината.

Рисунката е посвещение. И когато един изключителен творец като Румен Скорчев е из-

Румен Скорчев - Рисунка

градил цялостния си духовен свят върху пространството на рисунката, и този свят е жив и динамичен, това вече е надежда, че не всичко е загубено. Този свят е отвъд реалния и всъщност е една нова реалност, която рисунката е конструирала в пространството. Реалните привидности са изведени до една нова форма, извън академичните правила и познание, и заедно с това – носи висока култура и изискан вкус на един изключителен професионализъм. Това е рисунка колкото на брилянтно пластическо извеждане, толкова и на една вътрешна подсъзнателна структура, в която житейските изпитания, страхове и комплекси избиват в остри и драматични състояния, в които „Дресировката на кучета“ или „Слепците“ са само врътите към Ада и малките светлини на Рая, които, надявам се, носим в себе си. Румен Скорчев е колкото повод, толкова и рядък пример, особено в днешно време, на цялостното възприемане на света чрез възможностите и силата на рисунката. Разбирането на рисунката, усещането и владенето на нейните възможности, е мярка и за културата на таланта, и за интелигентност на творческото поведение, но преди всичко е израз на непознаваемия и

ИЗКУСТВО, ДУМИ

неуловим вътрешен живот на художника. Колкото и да е неприятно на някои конюктурни изразители на „съвременността“, художникът извън рисунката не съществува, както плътът на живота – извън утробата на майката! Независимо дали е подготвителна, помощно средство в изразяването на самостоятелно произведение, независимо дали е изпълнена с цвят, четка, молив, перо – не енергията на жеста и материала, а вътрешният порив движи ръката към самопознание, за което не винаги си даваме сметка, но без него пътят към същността на духовното не е възможен. Раждането на рисунката е освобождаване на човешката духовност на нивото на високия професионализъм, морал и интелигентност.

Днес е по-трудно от всякога да се говори за рисунката. Хаосът в критериите, разрушителната стихия на посредствеността, облечена в нова визия, в нов език за изкуство, липсата на достатъчно сериозни и дълбоки постижения, по-точно – медийното пренебрегване на проблема за рисунката, немощното и объркано арт възпитание – го голяма степен обезсмислят една сериозна и широка постановка на проблема и някакъв съществен и смислов разговор. Истинската рисунка е знак, който носи и времето, и пространството, и идеите, и поводите, които са я извикали за живот. Бешковото „Рисувайте, рисувайте, докато се превърнете в рисунка...“ не е само красива метафора, а същностен израз на нейното духовно и пространствено материализиране чрез една отгаденост, която е едновременно и любов, и дисциплина, и вяра...! А когато един автор е „бръкнал“ в едно класическо ключово произведение и е извел собствена формула на вътрешната си грама – Той вече е Тя – рисунката като самостоятелен живот. Тя – рисунката вече е Той – с целия свой видим, невидим и неуловим свят, независимо през коя по-малко или повече сродна вселена е минал. Събуждането днес на митологията „Закуска на тревата“ от един съвременен автор е колкото изпитание за трайния живот на едно програмно произведение, толкова и личностно преживяване на едно интимно пластическо пространство – разрушено и достигащо до нас в една нова структура, в която формата е извън правилата – по-точно – тя е в пластическото законодателство на Румен Скорчев. Мистерията „Закуска на тревата“ на Мане е започнала много преди нейното създаване и продължава столетия след това. Днес един художник се връща към нея – анализира я, деконструира я и конструира наново като свой проблем – прозрял тайнството на „Закуската“ и материализирал чрез рисунката своя вътрешен, пластически прочит.

Не знам дали лишена от духовност човешка чувствителност е знак на времето, или лесното владеене ефекта на съвременните изобразителни технологии са причина, но изкуството в неговата мисия като духовно познание, като религия на високи естетически, нравствени и морални категории, е мъртво?! Дали липсата на професионална дисциплина, възпитание и критерии са причина, но в определен смисъл майсторите на рисунката като че ли са на доизживяване, което прави нейното съхраняване, владеене, разбиране и развитие още по-ценно за тлеещата искра на духовния живот.

По рисунката ще ги познаете – от нейното най-грубо проявление като изображение на привидностите в природата и човека, до нейния най-чист и съвършен израз на емоционални, психологически и духовни характеристики на автора.

В рисунката художникът е това, което е – и като душевност, и като артистична възможност. Заг нея не можеш да се скриеш! Чистотата на рисунката не е технически и стилово пластически зависима, – а вътрешно състояние, което човекът носи в себе си като наказание и възмездие за гръзновението да бъде създател на нова вселена. Дръзновението за съизмеримост със Съзателя се заплаща с една оголена до болка истина, която отгеля истинската рисунка от имитацията на рисунка. Никъде така открито не живее истината и лъжата, както в пространството на рисунката. И ако истината остава в пространството със свое време – наречено вечност, лъжата остава там, където е родена – в безвремието и духовната пустота.

Светлин Русев

1 1

ИЗКУСТВО, ДУМИ

АНГЕЛСКИ СТРУНИ

НА СОФИЯ КАМБУРОВА ПО ПОВОД
100 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО ѝ

Всеки рано или късно се превръща в история. Но дали това историзиране ще бъде от значение само за род и семейство, или ще има по-всеобхватно значение зависи от сътвореното индивидуално. София Камбурова създава творчество толкова многообразно и значително, че въпросите, които задава чрез него продължават да бъдат валидни и в съвременния художествен, културен, обществен живот. Каква е ценността на художествения предмет и има ли той значение днес? Можем ли да живеем без памет за наследеното и без осъзнаване на дълговете си към него? Къде е границата между комфорта на живеене и човешките духовни потребности? Но може би най-важният въпрос, който е стоял пред самата художничка, е бил: Кое е мястото в света, където художникът може да намери съкровената си същност, където може да докосне духовните струни, „опънати“ между земята и небето, по които да разлее носената светлина?

София Камбурова е намерила тази точка на отпласване в Дома. От една страна – собствения ѝ дом и род (в документалната част му е отделено специално внимание), а от друга страна, въображаемия дом (дома, семейството, жената в него), които тя си представя и за които работи през целия си живот. Именно на този Дом с главна буква тя е посветила стоици и хиляди скъпоценни житейски часове.

Сътвореното от нея е изключително. Реалното ѝ творческо участие в българския художествен живот обхваща седем десетилетия. В него се оглежда една цяла панорама на обществено-то живеене, на артистичното живеене, на прагматичното живеене, на живеенето чрез изкуството. Затова беше важно да представим София Камбурова не само в амплитудата ѝ на художник, но и като обществено и морално ангажиран човек. Тя е сред онези редки феномени в изкуството, които изумяват не само с изключителна продуктивност или с многобройни приноси в собствената художествена област, но и със способността да подгържат високо равнището на своите търсения през продължителен период от време. Затова подготвихме и документална част, която да осветли поне отчасти не само родовата, но и творческата история на нейното формиране.

Изложбата е опит за обхватно показване на основните периоди, области и посоки в дългата ѝ плодотворна творческа реализация. Чрез отделни акценти са проследени основните етапи, през които се формират художествените особености на нейните тъкани (част от тях се показват за първи път). Сред неизвестните (показвани са само две от везаните рокли) например е впечатляващата колекция от ръчно тъкани платове, уникални бродирани облека и меко обзавеждане от средата на 30-те до средата на 40-те години. Още тогава тя и нейното ателие „Родно изкуство“ в Търново получават професионално и обществено признание (бронзов и сребърен медал на двете мострени изложения във Варна, 1935 и 1937 г.), а за представянето си в Международната изложба във Варна през същата година е наградена с участие в Лайпцигския панаир.

Макар че в изложбата ѝ са показани и лансирани през 50-те години елегантни градски младежки рокли, които държат връзка с времето „отпреди Девети“, това десетилетие оживява пред нас с наложеното идеализиране на селските занаяти и патриален живот. Само че, за разлика от множество буквални преповторения, показвани от художници в изложбите по същото време, нейните интерпретации на селска риза носят много по-дълбоко и същностно разбиране на възможностите за модернизирани на наследството – от него тя ще извлече основни принципи, които с успех ще развива и по-нататък.

60-те години – преходното десетилетие в творчеството ѝ – прозвучава в оформящото се дугласие в нейните търсения. От една страна, прави тъкани и мостри за отново възвращащо-

ИЗКУСТВО, ДУМИ

то се индустриално текстилно производство – платове за мебели и горни дамски грехи, фини копринени и памучно-копринени платове. Тук са и моделите от малкосерийните производства на Ателието за ръчен текстил при Творческия фонд на СБХ, на което тя е пожизнен ръководител (сред тях е наградата „Златни ръце“ на Пловдивския панаир, 1986 г.). От другата страна стоят вариациите на ръчно орнаментирани тъкани и създаваните от тях ефектни рокли в светла гама.

През 70-те и 80-те години София Камбурова е в творческия си апогей. На самостоятелните си изложби в София през 1975, 1980 и 1990 година тя показва зашеметяващи с похода и декоративното си разработване колекции от дамски рокли (в изложбата е представена малка част от тях). Някои са графично решени или в нюансирани цветни оркестрации, други са разточително орнаментирани или обратно – с нестелив орнамент и засилени фактури.

Може да се твърди, че за дълъг период Камбурова зададе стандартите на интелектуалното обличане – неслучайно нейните рокли и блузи бяха търсени и купувани особено от писателки, актриси, интелектуалки, а някои намираха в тях вдъхновение за собствената си творческа работа. Те ни представят вълпътената мечта на София Камбурова за образа на съвременната българка – лъчезарна, женствена, елегантна, свободна. Те са и „ангелските нишки“, които свързват прагматичността на обличането с енергии от по-висш поряък.

Към средата на 70-те години Камбурова се обръща и към гоблена – най-ранният е от 1974, последният – от 1992 година. Гобленото ѝ творчество очертава самотна пътека в нашия степенен текстил. Тя не се приобщи към онези „а ла фолклорни“ търсачи, които опоектизираха патриалното живеене. Не последва и младите поколения в преобразяването на текстила (към пластифициране, тематизиране, изобразително третиране, деструктуриране). Нейната изострена художническа чувствителност, формирана както от традиционното наследство, така и от модерното градско живеене, я отведе до знакови решения – за нея гобленът беше колкото знак за напомняне на минали съвържения, толкова и белег на комфорт в съвременното градско обитаване.

Трудно могат да се измерят творческите приноси на художник, който в продължение на седем десетилетия е работил за българското изкуство и за българска публика. Получените през последните години от живота ѝ награди са само скромни опити да се почетие едно значително творческо дело. Защото създаденото от София Камбурова има значим принос за изкуството, а работите ѝ от 70-те и 80-те години са апотеоз на творческите ѝ търсения. Днес с пълно основание можем да кажем, че те обществено са затвърдени в признанието за завършен авторски стил, или казано по днешната терминология – в признанието на успешна „Българска марка София Камбурова“.

Виолета Василчина

„Ангелски струни“ – 100 години от
рождението на София Камбурова

ДАЛЕЧНО ПЛАВАНЕ

ИЗЛОЖБА НА ЧАВДАР ПЕТРОВ

Разсъмва се.

Мъглата се носи на гъсти талази над сребрилата река. Слънцето се опитва да проникне през нея. Ята от птици нарушават тишината на смълчания бряг. Ето, като загадъчни сенки се появяват топло-сивите силуети на въжета и стълбове. Клоните на дърветата прорязват като вълшебна мрежа небосклона.

Мистичните силуети на застиналите шлепове докосват дунавския бряг.

Чавдар Петров, 14.07.2011 г.

Далечно плаване...!

Откога, откъде и за къде се е запътил Чавдар със стария спасителен пояс?!

Картините, доколкото могат да бъдат отговор, са по-скоро необясними послания, в които цветът, линията, ритмът и формата са колкото поетични изображения, толкова и знаци на онова, все още неразчетено слово, с което гревните са общували с Бога и с природата. Следите от бурята, стихии и проблемъците на надеждата са белязали чувствителното сърце на художника – и то, наивно и добро, е тръгнало с илюзиите на своето далечно плаване. Чавдар е материализирал пластически поетичните знаци на своето далечно плаване във вселенското пространство – там, където някога е гнес – там, където гнес е преди милион години – там, където се раждат и заминават душите, заедно с илюзиите на пътниците. А те са красиви, добри и светли, защото са родени от вярата на художника. А тя е гостатъчна за едно истинско далечно Плаване!

Светлин Русев, юли 2011 г.

Чавдар Петров - Далечно плаване

НАШЕТО СЛЪНЦЕ СВОЯ ПЪТ ИЗМИНА

Съществува ли понятието „изложба за сбогом“? И ако да – каква ли вътрешна сила е необходима, за да се захванеш с организирането на едно подобно начинание?

Не бих искала да определям изложбата на Георги Ковачев – Гришата и Милка Пейкова „Нашето слънце своя път измина“ като „сбогуване“. Най-малкото, защото няма как да кажеш сбогом на едно подобно мащабно, богато и значимо творчество, каквото е тяхното. И освен това, защото то винаги ще остане живо за поколения напред. Според мен настоящата изложба може да се определи дори не като ретроспекция, а по-скоро като бенефис – най-доброто от дългогодишната работа на двамата съпрузи.

Акцентът е поставен върху творбите на Гришата, аранжирани в централната част на галерия „Райко Алексиев“ – живописни платна, монотипии, рисунки и документация. Милка Пейкова подрежда две табла със снимки на рисувани от нея портрети на известни личности, както и няколко от характерните за нейното творчество шрифтови композиции в малката зала на галерията. Както самата тя казва в съпътстващия информативен текст: „Участието ми в изложбата е символично“.

Картините на Георги Ковачев са избрани от ателието му. Представени са работи, от които зрителят, запознат или не с творчеството на художника, има възможността да си изгради цялостна представа за присъщия му характерен и неподражаем стил. Експресията на цвета, мазките и линията поразяват със своята сила и искреност. Любопитно е как въпреки тенденциите от това време (в изложбата са показани работи предимно от 70-те и 80-те години) той запазва типичните за него сюжети и теми и продължава да ги развива в една и съща стилова посока. 70-те години са период, когато фигуралната композиция малко по малко започва да отстъпва пред разнообразието от жанрове

Георги Ковачев - Гришата

ИЗКУСТВО, ДУМИ

и пластични решения. Представените в изложбата примери са със заглавията „Среща“, „Три жени (Театър)“, „Спомени“, „Конфликт“, „Възпоменание за баба Гана“ – всичките неконкретни и освободени от каквато и да е преднамереност или персонализация. Те са по-скоро събирателни образи, също както и портретите му. Българката – майка или девойка – е представена винаги с издължени черти, излъчваща спокойствие и определена голяма величие.

Специално внимание заслужават пейзажите му. От експресивите и декоративни творби, наречени „Приказна планина“, през звучащите по-скоро като взаимодействие между цветни петна „През май“ и „Пролет“, до експериментаторските „Ранената ми пролет“, „Моята земя“ и „Снегът се топи“ и монументалните „Родни багри“, всички те олицетворяват характерното живописно чувство и майсторството на художника.

Не е достатъчно само художественото съпреживяване на природата и трансформирането ѝ през призмата на личното възприятие на живописеца, а трябва да има внушение, идея, талант. Ковачев притежава всичко това, ето защо се нарежда до най-обичаните художници на своето време. В тази връзка, в преговора към монографията за него Атанас Нейков пише: *„Творчеството на Георги Ковачев е сложно, носещо белезите не само на една изострена художническа чувствителност, но и на една мисловност с ясно определена пластична и живописна концепция, която довежда външното на художника до стил в картината“.*

Въпреки съвместното си съжителство, нито един от двамата не се повлиява от артистичните възгледи на другия. Милка Пейкова посвещава творческия си път на портрета, но не на обикновения, статичен и строг портрет. Тя успява да охарактеризира изобразяваната от нея личност, включвайки я в цяла композиция от разнообразни елементи. Образите излъчват светлина, те са просто себе си. Другата важна част от нейното творчество са шрифтовите композиции, за които Николај Труфешев в сп. „Картинна галерия“ от 1992 г. казва: *„Платната ѝ външно могат да ни се сторят декоративни, но всъщност в тях са закодиран тайни с богато смислово съдържание. Платна – енигми, ребуси, в които зрителят, уловил първата дума, захласнато търси останалите, докато накрая стигне до любим стих от Димчо Дебелянов, Пенчо Славейков, Блок или Верлен. В тези творби съчетанието между текст, графичен израз, колорит въздействат едновременно върху сърцето и разума“.* Тези работи звучат цялостно не само цветово, но и композиционно. Заедно с шрифтовете, съставени от гвамата, те представляват днес една значима част от нашето типографско наследство.

Разнообразна от гледна точка на представените в нея произведения, изложбата на Георги Ковачев и Милка Пейкова разкрива пред зрителя многоликото и богато творчество на двамата художници, изкуство, за което времето, условията и възрастта са без значение.

Румена Калчева

ИЗДИШАЙ!

Когато през 1964 г. Анги Уорхол показва своите Brillo Box скулптури в галерия „Стейбъл“ в Манхатън, американската артистична общественост възмущено възкликва „Това не е изкуство“. Около тридесет години след този акт на оскверняване – перефразирайки Данто – изкрystalизира философският въпрос „Защо това е изкуство?“. Два напълно еднакви обекта – единият в супермаркета под формата на артикул, другият – произведение на изкуството, ситуиран в галерийно пространство. Отговорът на Данто е прост и се изчерпва с историческата предпоставеност на определени явления, които настъпват едновременно в съвсем различни или подобни области на културата и науката. В един и същ момент се появява нуждата да се разграничи шумът от

ИЗКУСТВО, ДУМИ

музиката, обектът на изкуството от артикула, научно обоснованата от абстрактната физика. Историческа закономерност, обясняваща културните промени.

Всъщност, днес няма ясна концепция как трябва да изглежда произведението на изкуството. Всичко зависи от това, което желае неговият автор. Феномен, определян като не-изкуство, пост-модернизъм реализиращ се в постисторията на изкуството. Едно е сигурно, то предизвиква способността за съждение на съвременния зрител, способността му да стане съавтор и модератор на определено артистично събитие.

Работата на Кирил Кузманов „Издишай“, представена в столичната галерия „Райко Алексиев“ от 4 до 17 август, подобно кутииите Brillo на Андри Уорхол от 70-те години на миналия век бе възприета от българския зрител някак с недоверие и малко несериозно. Гладкостта на белите стени в голямото изложбено пространство беше нарушена единствено от незначителен кръгъл отвор на метър от погребото покритие. Размерът на овала, врязан в лявата плоскост на квадратното помещение, е приблизително 100 мм в диаметър. Мястото му не е избрано случайно, изглежда като шапани или надхитряне на зрителя, но въщност, както във всяка своя работа и тук Кирил Кузманов използва спецификите на пространството. В случая се съобразява с място между външните стени на две съседни сгради, в което е монтиран генератор за въздух, изпомпващ синята струя през улея в стената към вътрешността. Монотонният постоянен шум от работата на мотора е от съществено значение, както и всеки детайл в тази толкова лаконична работа.

Струята въздух, която нахлува фуниевидно и разпръсква звука, същевременно се уплътнява от него и се оформя като саунд скулптура, реализирана темпорално. Привидно празното помещение е овладяно по начин, невидим за око, но вибриращ на честота, възприемана от други сетивни органи. На същия принцип композиторият Джон Кейдж създава своите пространствени саунд скулптури през 50-те – „Частни тишина“, „4'33“. С отмерен жест пианистът, недокосващ клавишите на инструмента, изпълнява музикално визуално произведение в тишината на пространството.

„Издишай“, интерпретирана в контекста на източната философия, която присъства често в работата на Кирил Кузманов, като подтекст има съзола на „Създай“. В космозонията на древния брахманизъм символът на Брахман – Атман е Прана–Вайо, животът и диханието на всичко съществуващо. Светът е изтичане на божеството Брахман–Атман. Краят му е в ползването на съществуващото отново, което съответства на автоматичното вдъшване и издишване, жизнено необходимо на човека. По такъв начин животът е във вечен кръговрат и продължава до момента на смъртта. Този момент съответства на издишването или раждането в духа на източната философия. Затова и бялото пространство на галерията може да се възприеме и като символчна божествена утроба, или казано по друг начин – съответства на момента на просветлението.

Съвременният Прана–Вайо, генератор за въздух, издиша чрез саунд инсталацията и така я създава за света. Всеки един миг тя реализира себе си в просветленото пространство и така чрез него напомня как се раждат силните и смели идеи. Изгрозият момент е част от непосредственото впечатление, което малко заблуждава, ако се оставим само той да ни води към сърцето на тази работа.

Сложността в доближаването на зрителя до идеите на съвременния автор е скрита под привидния ясен смисъл и идея на постмодерното изкуство. За да се осъществи обменът на информация между тях, артистът изисква образована публика до степен на адекватност с процесите в развитието му. В този смисъл формата не е проблем, тя е само начин да ни приобщи към културата на нашето столетие. Онова, което интересува все повече твореца и предизвиква с него зрителя, е самоидентификацията на неговата човешка същност. Артър Данто, размишлявайки за края на изкуството, го дефинира като своеобразен завършек на един познат свят и настъпването на друг с друга ценностна система и липса на общовалидни правила, където всеки сам определя докъде иска да стигне в изкуството.

Ани Стойкова

ИЗКУСТВО, ДУМИ

ДУХОВНАТА „ПЛАНИНА“ НА ПЕТЯ ДЕНЕВА

Петя Денева - Планина

Петя Денева е едно от необичайните явления сред младото поколение български творци. Уединен мечтател и романтик, изключително скромна като личност и особено отговорен творец, Петя е автор със сериозно артистично възпитание, с неповторима душевност и виска телна пластична култура. Резултат от всичко това е и настоящата ѝ изложба „Планината“, представена в галерия София Прес.

Влизайки в пространството на галерията, погледът ни преминава през покривата с маслени бои повърхност към една нереална действителност, която изглежда създадена без намесата на художника. Изображенията, едновременно пейзажи и жанрови сцени, са изпълнени с усещане за магнетична двойственост, за една друга, по-истинска природа с нейното вътрешно тайнство и духовна мистерия. Това са планини и гори, скали и градини, неясни силуети и сенки, различни състояния на природата, застинали сякаш в някакво условно безвреме и забулени от тишината в очакване на нещо скрито и непознато. Зрителят е омагьосан да навлезе в този мистичен свят все по-навътре и по-навътре, там, където го очаква магнетичният талант на живописеца, който ни повежда, помага ни в първите стъпки и след това ни оставя сами да продължим, сами да изкачим планината и да намерим своя изход за нещата, които ни вълнуват.

В строежа на композицията, в трактовката на сюжета, в колоритното и пространствено изграждане авторката сякаш помирява романтичното, мистично усещане с на пръв поглед реалистичното съдържание, което на места преминава в един своеобразен минимализъм.

Живописната материя е изградена много прецизно, с богато колоритно степенуване и натрупване, с наситен монохромен колорит със сложни изведени тонални съотношения. Препоръчанието към пастелните тоналности и многобройните нюанси на синьото и допълвящото го оловносиво носи естетически финес на иначе обобщените в някои от творбите форми. Светлината, която обгръща формите и изпълва картините с тайнствена атмосфера, придава на платната емоционална наситеност и подчертава духовната им същност.

Тези, на пръв поглед маслени пейзажи и композиции са всъщност един дълбок духовен акт. Те отразяват променящото се душевно състояние на автора при всяко ново предизвикателство – създаването на нова изложба, на нова творба, на нова идея. Това е един преход на душата, който преминава от празнотата, неяснотата и трудностите, съпровождащи всяко едно ново начало, всеки нов път, всяка една планина и връх, изникващи по пътя, в един подновен оптимизъм, в един пречистващ катарзис към края на своето пътешествие.

Тази изложба представлява поетичен копнеж на творческата гуша към необятното, недостижимото, към това, към което се стреми всеки един добър автор, а именно, да наскочи себе си и да премине отвъд цветните стойности, отвъд сюжетната определеност, там, където живописта се превръща в дълбоки и непреходни състояния на духа. Ето защо творбите на Петя Денева се възприемат като нещо много по-трайно от впечатлението или емоционалната оценка на заобикалящия ни свят – те са едни духовни същности, пренесени отвъд действителността, отвъд определеността на природата в света на изкуството, в света на сънищата.

Теодора Илиева

ТАЙНСТВЕН И ВСЕ ПАК ПОЗНАТ

ИЗЛОЖБА НА СТЕФАН ЧУРЧУЛИЕВ
В УНИВЕРСИТЕТА В ГР. УПСАЛА, ШВЕЦИЯ

Спомени, сънища, чувства, мисли – всички те, появили се в неясна, трепкаща светлина. Много чувства, трудни за изразяване с думи, оживяват, когато човек се изправи пред изразителните образи на Стефан Чурчулиев. Това са спомените и отраженията на нещо, което може да е светът на мечтите ви. Приятна тайнственост се смесва със земна автентичност както в цвятите вариации, така и в уникалния материал, който е централен за картините – пясъка. Художникът извлича максималното от самите природни елементи – камък и почва. Чрез връзката си с тях той пресъздава света – подобен на познатия, но в същото време и толкова различен.

Преживяванията, на които се натъкваме, са много. Самото посещение на ателието на Стефан е незабравимо изживяване – прилича на бягство от повърхността на “нормалния” живот, на змуркане в дълбините и разтваряне в преживяването на подсъзнателното. Като се изолирате от шума на външния свят, се създава безвремие там, където животът приема нови форми. Сънища и реалност се обединяват. Чрез чувствената и изразителна работа с четката, чрез цвета и текстурата на пясъка, се създават нови светове – един микрокосмос, който се променя с личното преживяване. Тук наблюдаваме истинска среща на АЗ-а и нещо по-голямо. Външният свят се трансформира в съзнанието от изгивото, чувствително и стилоно трансформиране на елементите. На всички, които копнеят да се потопят в един екзистенциален момент, изпълнен със загадъчност и да станат едно с това, препоръчвам да прекарат време с картините на Стефан Чурчулиев.

Проф. Ангерш Калиф

Стефан Чурчулиев - Утро

ИЗЛОЖБА НА СЕКЦИЯ „ДЪРВОРЕЗБА“

Посветена на 110-годишнината от създаването на специалност „Дърворезба“ в Националната художествена академия, изложбата на едноименната секция при СБХ ни среща с творбите на художниците, които в своята работа използват един изключително благодатен и благороден материал. Авторите разгръщат своите възможности и всеки един от тях по най-добрия начин разкрива творческия си потенциал и показва онова, което вълнува съзнанието му.

Факт е участието на голяма група млади художници – студенти в Художествената академия, бакалавърска и магистърска степен: Валентин Митев, Владимир Мичев, Деница Докова, Деян Христов, Мариана Манева, Николай Мартинов, Станислав Недев. Трудно е да бъдат изброени имената на всички, тъй като повече от седемдесет процента от авторите в изложбата са именно те – младите. Присъствието им е признание за това, което правят, защото те са и бъдещите членове на Съюза, и тези, които поемат пътя на своите колеги. Участието им в тази изява е и начин да бъдат насърчени, за да може изкуството, в което дървото е основно средство за изразяване, да продължава своето развитие напред.

Почетното участие на Милуш Пейчев в изложбата и грамотата, връчена от ръководството на секцията на неговата дъщеря, са израз на подкрепата на колегите му в този важен за художника момент от живота му.

В изложбата бе представен със своя работа и един от най-големите майстори на дърворезбата у нас – проф. Кънчо Цанев, който в началото на тази година напусна този свят. Неговото разбиране за традицията бе не сяпото ѝ следване, а откъсването от нея, внасянето на новото и създаването на нещо, което не е правено досега.

Разнопосочните авторски търсения са както тематични, така и по отношение на изразните средства, които откриват и пред автори, и пред зрители огромните възможности на материала. За едни философската тема е най-близка, за други – обикновените, делнични неща; за трети – асоциациите с нещо преживяно. Художниците осъществяват своя замисъл, като използват различни видове дър-

Д. Митев - Глава

во и се съобразяват с неговите качества (твърдост, гъвкавост, цвят и т.н.) и пластичните му възможности (Камен Симов, Йордан Йорданов, Васил Попов, Николай Златанов, Десислава Лапотова).

С успешното решаване на въпросите за формата авторите се насочват и към използване силата и въздействието на цвета, който при решени пространствени задачи допълва и подчертава изразителността на творбите. В някои от тях той внася свежест и колоритен ефект. Това подсилва активността на работата и цялостното впечатление от нея и свидетелства за преодоляване на границите между отделните видове и жанровете посоки (Анжел Стефанов, Иван Халев, Роберт Цанев, Камен Симов, Веселина Георгиева, Стелиян Стелиянов). Когато говорим за формата, интересът към кръглата, триизмерна пластика е много по-голям, отколкото към дърворезбата, което е и определяща тенденция от доста време. В повечето случаи авторите правят дърворезба, която има декоративен характер и покрива свържано работите, но има и изключения (Илона Захариева).

С решаването на пластичните проблеми е свързано включването и на други материали в комбинация с дървото. Използването на камък, стъкло, метал, текстил внася многообразие и придава особена стойност на творбите (Роберт Цанев, Антон Георгиев, Александър Филипов, Румен Синапов).

С различни търсения и емоционалност, различни като възраст, художниците в тази изложба не са обединени от определена тема. Това, което ги свързва е по-силно от всичко – професионалното отношение към работата, желанието да творят с един чудесен материал и да правят запомнящи се творби.

Дочка Кисьова-Гогова

СИМПОЗИУМ ПО СКУЛПТУРА В ДЪРВО ЯСНА ПОЛЯНА

Преди двадесет и осем години за първи път в Ясна поляна се провежда скулптурният симпозиум в дърво, организиран от Съюза на българските художници, община Приморско и кметството в Ясна поляна. За тези години повече от сто професионални скулптори от България, Испания, Румъния, Великобритания, Италия, Латвия, Япония, Германия, Виетнам, Израел, Македония и други, които предпочитат дървото като материал или решават да експериментират и изпробват възможностите му, участват във форума. Авторите създават по една творба. Произведенията от симпозиума остават за естетизиране на населените места в общината, което е и основна цел на събитието. Едно от изискванията към скулпторите от страна на организаторите е творбите им да са съобразени с материала „странджански дъб“.

Тази година участие във форума взимат художниците Спартак Дерменджиев, Илко Николчев, Кунчо Кунчев, Чавдар Велчев и, разбира се, ветеранът Никола Диков – автори със собствен стил и пластичен усет, с големи творчески възможности, търсения и открития.

Всеки един от скулпторите, които участват в симпозиума, в своята професионална работа има предпочитания към определен материал. При едни камъкът, при други бронзът е предпочитаното средство. В случая обаче се работи с дърво, в което всеки превъзлизава творческите си намерения. Непредубеният зрител може да усети синхрона, който авторите постигат

ИЗКУСТВО, ДУМИ

Спартак Дерменджиев - Троянски кон

идея са едни от основните неща, които отличават артистичния замисъл и реализацията му в „Каракачанска магона“.

Никола Диков е създавал осемнадесет творби от участията си в симпозиума през годините от 1984 година досега. Със своята вродена чувствителност и ярко въображение той непрекъснато открива нови пространства. При последните три участия в симпозиума реализира своя концепция за пластичното оформление на входовете към село Ясна поляна.

Всяка една от работите е уникална и сътворена според чувствителността на авторите и усета им за спецификата на дървото като материал. Най-ценното е, че успяват да вникнат в неговия свят, структурата и пластичност.

Като всички подобни творчески изяви и симпозиумът в Ясна поляна е пълноценна артистична среща между колеги. Тя дава възможност за общуване и размяна на идеи – за скулптурата и езика на скулптурата.

при досега с него. Това взаимодействие е определящо за крайния резултат. Затова и петимата автори успяват да извлекат от него най-доброто в пластична посока.

При Илко Николчев постигането на единство между творбата и средата, в която тя ще бъде поставена, е водеща цел, която той постига в произведението си „Трансформация“.

Експериментът е част от творческия дух на Спартак Дерменджиев. Този дух и свободомислие откриваме и в работата му „Троянски кон“. Неговите предизвикателства са винаги многопосочни. Така е и сега. Артистичната му творба провокира и мисълта, и чувствата.

За Чавдар Велчев дървото е изключителна възможност да покаже своя избор в пластическа посока. Той изпълва композицията си „Митологичен мотив“ с изразителност, драматична обусловеност и оригиналност, като постига свободна форма и внушава естетически идеи.

Участията на Кунчо Кунчев, както и на останалите автори и в други симпозиуми по скулптура, са заявка за отлично представяне и в Ясна поляна. Връзката със средата и ситуирането на творбата в нея, добре защитената авторска

Дочка Кисьова-Гогова

ЗА ИЗЛОЖБАТА НА НОВЕ ФРАНГОВСКИ ГАЛЕРИЯ „РЕЗОНАНС“ – ПЛОВДИВ

С изкуството на Нове Франговски (р. 1939 г.) се срещам в пловдивската галерия „Резонанс“. Тя ще бъде домакин на поредицата „Балкански резонанс“, като гостуващата изложба на македонския художник е първата от проекта. Платната са показани миналата година в галерия „Средец“ - София, но сега са допълнени от няколко по-стари малки работи (които макар да не влизат в експозицията, могат да бъдат видяни) и 2 съвсем нови, рисувани в галерията картини, инспирирани от една разходка на автора до Родопите. Така прочитът на експозицията придобива друг смисъл – зрителят може да проследи поетапно промените в стила на художника.

Интересно и важно е да се разбере как и защо един автор, тръгнал от света на фигуративното, минава през един нов прочит на натурата, използва я за повод и експеримент в картината, за да стигне до съвсем противоположна концепция, в която жестът е смисълът на творбата. Когато става дума за еволюцията, експеримента и идейно-пластическата трансформация в работата на художника, еднакво важни са както естетическите пристрастия на самия автор, неговата чувствителност и сетивност, нагласата му към света, така и социо-културният климат и географско местоположение.

Нове Франговски - Кръст

ИЗКУСТВО, ДУМИ

Нове Франговски завършва живопис в Художествената академия в Белград през 1966 г. В творческата му биография има достатъчно значими и важни събития, някои от които са: студентски обмен през 1965 г. в бившата СССР, специализация в Академията за изящни изкуства в Рим (1973 г.), тримесечен престой в Париж (1977 г.). Въпреки че бивша Югославия през 60-те и 70-те години е отворена към Запад страна, до голяма степен престоят в Италия и Париж са допринесли за интереса на художника към нефигуративното изкуство и процеса на съзряване и формиране на концепцията на Нове – такава, каквато я виждаме в последните му работи. За да бъде уверен, силен и категоричен в това, което прави, а Франговски е такъв, художникът трябва целенасочено и обосновано да стигне до философско-естетически обобщения, свързани със синтеза на формата и цвета. Като повечето автори от неговото поколение, получили класическо художествено образование, в началото на творческата си кариера той е обвързан силно с натурата, в по-следващи периоди запазва тази „връзка“, но я интерпретира по един концептуален начин. Интересно е да се види и проследи смисловото и визуално трансформиране на тази пренадлъжителност към натурата в една нова живописна система. Като че ли информалната тенденция на Балканите, освен че носи само част от характеристиките на информела на Запад (тъй като се появява десетилетия по-късно), носи своите специфични черти – един по-различен прочит, свързан рогното и с всичко онова което се случва на Балканите, не само в социален и политически аспект, а в дълбоко личен и екзистенциален план.

Обратът в концепцията на Нове не става изведнъж, тази промяна е дълго акумулирана и отчасти проектирана в преходните му работи, но през 90-те години като че ли много неща в творчески и личен план допринасят за новия път, по който художникът тръгва. Идеалистичната му нагласа за света на изкуството, а по-късно и разочарованието, разпадат на бивша Югославия са причините да се дистанцира от работата си и за известно време да се оттегли в родния Галичник. Сякаш всички тези тревоги, разочарования и безпокойства са изгнали като вулкан на платната му. Емоционален, искрен и мощен жест, който прави изкуството му дълбоко и лишено от сантиментален драматизъм. Картините му са правени на един дъх и концентрират онзи емоционален предел, при който сетивата са докрай изострени и през теб минават вибрациите на външната среда, за да се огледат в твоя личен свят. Сблъскват се представи, нагласи, впечатления и преживявания от вън и от вътре, които са овладени в няколко експресивни линии, за да продължат борбата върху платното. Тези черни линии са като стенограма на душата. Всяко петно, капки, напръскване носят сблъсъка на духовно и материално, на разума и сърцето, желание и реалност, на стремеж и предопределеност. „Помръкналите слънца“ на Нове Франговски заслепяват със своята сила и мощ. Следите от четката са като преплетени пътища, по които те е повело Безпокойството и не ти дават мира, докато не разплетеш този черен възел. „Кръст“ (1998 г., инсталация, живопис) е ключова работа в експозицията. Отново черно и бяло, контрасти, противопоставяне на значение, този път формата на кръста концентрира смисъла и силата на Знака. Отражението му на земята (част от инсталацията на автора) е още по-внушително по размери и като че ли нашите материални, дребни и преходни мисли и желание се смаяват и започват да се губят пред Кръста.

Смисловият код и асоциациите на знака и жеста могат да бъдат много, но по-внушителни в картините на Нове са експресията и желанието да се запази и придаде абстрактността на емоцията. При живописата на жеста често по-голям смисъл и значение има случването и акта на създаване, куминацията тук не е завършеността на произведението, а процесът. Стремежът зрителят да може да съпреживява всичко това заедно с автора.

Здравка Василева

Георги Чалъков – Чалъчето, един от най-обичаните карикатуристи, познат ни от вестниците „Стършел“, „Дума“, „Нощен труд“, „Класа“, показва на своята публика серията от карикатури „Приключенията на Чалъчето“. Представени на четвъртия етаж на галерията на СБХ от 1 до 26 септември, творбите ни дадоха възможността да се насладим отново на тънното чувство за хумор на големия майстор на сатиричната рисунка.

„Когато Господ е раздавал дарбите, той кой-май по разсеяност е изспил малко повече в ръцете на Чалъчето. Както и да го гледаме, Жоро е един от най-могъщите български карикатуристи. С чудесния си характер и невероятно сатиричния си поглед неслучайно беше издигнат за бос на гилдията.“ (Стоян Кирчев – Чиче)

Георги Чалъков – Чалъчето –
Приключенията на Чалъчето

Изложбата на представителството на СБХ в град Кюстендил се състои от 7 до 24 септември на третия етаж на „Шипка“ б. Софийската публика се запозна с последните творби на около 30 автори, родени и свързали по някакъв начин живота си с града. Бяха представени живописни платна, скулптури, рисунки и инсталации на творци от различни поколения, като Елица Тодорова, Христо Харалампиев, Ивайло Мирчев, Валентин Господинов, Николай Янакиев, Ивайло Попов, Асен

Евтимов и много други.

Обединени само по географски принцип, авторите показаха пътър калейдоскоп от творчески търсения в различни области на съвременното българско изкуство. Това разнообразие е и основната характеристика на станалата вече традиционна изложба на едно от най-активните представителства на Съюза на българските художници.

В. Господинов

Галерия – книжарница „София Прес“ представи от 5 до 15 септември изложбата на немската художничка **Тереза Дитрих**. В продължение на 20 години тя създава произведения, рисунки и колажи, отнасящи се до местата, където е живяла или прекарала известно време, по повод на множеството си пътувания.

Нейните открития и наблюдения са по-скоро анализ на мястото. Вниманието ѝ привличат привидната тривиалност, нещата, оставени случайно или умишлено от хората. Авторката интуитивно, а и целенасочено посвещава специално внимание на разнообразните изяви на архитектурата и нейните фрагменти. В този смисъл, пребиваването ѝ във Велико Търново /около 4 седмици, това лято/, от една страна е планирано преживяване: Тереза Дитрих регистрира всеки ден на страниците на скицинка си – нещо като дневник. От

хроника

друга страна, тя е водена от любопитството си, желанието за открития и благодатната случайност.

Тереза Дитрих - колаж

На 14 септември се проведе ежегодният конкурс за специализация в ателиетата на Сите де-з-ар, Париж, Кюнстлерхауз – Швандорф и ГЕДОК Мюнхен. Изложбата, съпътстваща конкурса, можеше да бъде видяна от 14 до 28 септември.

Ангелина Павлова

Ретроспективната изложба на живописеца **Марко Шивачев /1892–1946/** беше открита през месец май в градската художествена галерия в Стара Загора. Забравеният художник беше преоткрит и представен на публиката от изкуствоведа Марин Добрев. През юни и юли изложбата гостува на художествената галерия в град Казанлък.

В периода 7 – 21 юли 2011 г. в градската галерия в Пловдив се състоя изложбата „Поколение“ на **Стефано Поповски и Иван Поповски**. Бяха представени 138 живописни платна.

Уточнение от брой 6-7/2011 – изложбата „С Хърватия в сърцето“ /18 май - 17 юни/, проведена в рамките на българо-хърватския симпозиум „Европа е културното и политическо битие на българи и хървати“ и съвместно с Института по балканистика с Център по тракология – БАН, е на художничката **Ива Владимирова**.

В Художествения отдел на Историческия музей в Белградчик от 2 юли до 2 август беше представена изложба на скулптора **Вълчо Вълчев**. Жителите и гостите на родния му град успяха да видят част от неговото лирично творчество и да се насладят на характерния му и неподправен стил.

На 22 август 2011 г. в художествената галерия „Никола Петров“ във Видин се откри **юбилейната живописна изложба „Масата“ на Георги Петров**.

Юбилейната изложба на **Людмила Дамянова (живопис)** и **Анастасия Гюкова (скулптура)** беше открита в художествената галерия в Казанлък на 12 септември и ще продължи до 22 септември 2011 г.

На 16 септември в галерия „Средец“ се откри изложба „Непознатият Едмонд в колекцията на Ангел Симеонов“. Организирана е по повод 60-годишнината на художника и представя живописни произведения от колекцията „Ангел Симеонов“. Изложбата продължава до 29 септември.

На 12 септември стартира третото издание на **Фестивала за дигитално изкуство "DA FEST" – 2011**. До 16 септември в различни локации в Националната художествена академия бяха представени последните творби, съвременните артистични изследвания, технологии и практики в областта на дигиталните изкуства. Съпътстващата петдневна програма, включваща пърформанси, филмови прожекции, презентации и уъркшопове, запозна българската публика с наши и чужди артисти, които работят в тази област.

Международният скулптурен симпозиум „Допирни точки – Пазарджик 2011“ беше открит на 22 юни. В него взеха участие проф. Константин Денев, Лилия Поборникова, Глория Мендес, Димитър Маламски, Здравко Здравков, Леон Бабачев, Добрин Гочев, доц. Емил Бачийски, Георги Великов, Орфей Миндов, Кирил Кузманов и доц. Николай Нинов. Художниците работиха две седмици в базата на „Спектър керамик“, Брацигово, а след края на симпозиума подариха по една творба на община Пазарджик за обогатяване на скулптурния парк на остров „Свобода“.

Кирил Кузманов

„Образи от камък, цвят и звуци“ е съвместна изложба на Светлин Русев, Свилен Блажев и Иван Русев, която се откри на 18 септември в Арт център „Илинденци“. Откриването беше съпътствано с изпълнение на фолклорен състав „Люлинци“ и представения от сдружение „АРТ КРЪГ ИМПУЛСИ“ концерт „Музика за планината“ на хор „Ave Musica“, диригент Таня Никлева-Владева и перкусионен състав „Art Libitum“, ръководител Йордан Владев.

От 20 септември до 7 октомври галерия „Арсита“ представя най-новия проект на **Дойчин Русев „Оазисът Русалка или вечно блаженство“**.

Дружеството на художниците в Добрич откри изложба – живопис, скулптура и графика на 20 септември в художествената галерия в Добрич.

На 31 октомври от 17.00 часа в Столична библиотека, зала „София“ ще се открие изложба на **Драго (Драган Немцов)**. Изложбата ще представя живописни работи, обединени под заглавието „Летящи книги“, и може да бъде видяна до 13 ноември.

На 20 септември в АРТ ЗОНАТА на галерия „Видима“ в Севлиево се откри изложба **„Мерси. Записни върху водата“** на **Кольо Карамфилов** и **Стефан Божков**. Изложбата е продължение на проекта „Мерси. Записки върху лигавника“, с който авторите искат да провокират младите хора да отворят третото си око и да проявят собствено мислене.

Галерия „Арте“, за седма поредна година представя **Володя Кенарев** – оригинален и блестящ творец, известен като един от най-талантливите наши миниатюристи. За своя шестдесетгодишен юбилей авторът показва творби в различни техники: масло, платно върху дъска и филигранни, изискани рисунки. Експозицията се съпътства от богато илюстрирано каталожно издание на издателство „Захари Стоянов“, София.

Изложбата може да бъде видяна от 27 септември до 10 октомври.

АТАНАС ВАСИЛЕВ /1942–2011/

Изтъкнат майстор на изкуството на българската книга, чието творчество се свързва с едни от най-забележителните постижения на издателство „Български художник“. Автор с невероятен графичен усет, познавач и експериментатор в областта на графиката, илюстрацията, екслибриса и рисунката.

Участник в редица национални и международни изложби. Носител на награди от Международното биенале на графиката – Варна, Националната изложба на илюстрацията и изкуството на българската книга, както и от други общи изложби на СБХ. Творчеството му освен у нас е познато и в много други страни като Чехия, Турция, Гърция, Русия, Германия, Франция, Сирия.

РУМЕН ДРАГОСТИНОВ /1956–2011/

Дългогодишен член на СБХ, автор на много карикатури, публикувани в повечето периодични издания в България, носител на редица награди от национални и международни конкурси и биеналета, една от които е голямата награда за 2009 година на Евро-картоеналето в Белгия.

Със своя оригинален творчески почерк и забележителното си майсторство в представянето на хумористичните сюжети, той ще остане завинаги в сърцата на своите колеги, приятели и близки.

СЕРГЕЙ ИВОЙЛОВ /1922–2011/

Член на секция „Живопис“ в Съюза на българските художници от 1949 г.

Участва в почти всички общи художествени изложби. Автор както на реалистични живописни портрети, фигурални композиции, натюрморти и пейзажи, така и на графични серии от портрети на наши възрожденци.

Носител на орден „Св. Кирил и Методий“ за дългогодишната си творческа и преподавателска дейност в областта на изобразителното изкуство.

КРАСИМИРА ИГНАТОВА /1951–2011/

Завършила специалност „Керамика“ в Националната художествена академия през 1976 година, участва редовно в традиционните керамични изложби, в различни приложения и общи съюзни изложби, както и в тези на варненските художници.

Автор на монументални керамични пана за фасадата на Младежкия дом и интериора на училище „Л. Каравелов“ във Видин. Ръцете ѝ са сътворили пластички и релефи, свидетелство за нейното майсторство и талант.

През последните години от живота си води ателието „Артерапия“ към Центъра за социална интеграция и рехабилитация „Импулс“ на асоциация „Да съхраним жената“.